

תנ"ך

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – ספר בראשית – (40x2) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי ההרחבה – (20x1) – 20 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.
- הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

פרק ראשון — בראשית (80 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2.

בכל שאלה, ענה על סעיף א — חובה (25 נקודות) ועל אחת מן הסעיפים ב-ג (15 נקודות).

(לכל שאלה — 40 נקודות)

1. קרא בראשית, ג'.

והנחש היה ערום מפל'
 חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אָרְ
 ב כִּי-אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 ג אֶל-הַנָּחַשׁ מִפְּרִי עֵץ-הַגֶּן נֹאכַל: וּמִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַגֶּן
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶּן תָּמּוּתוּן:
 ה וַיֹּאמֶר הַנָּחַשׁ אֶל-הָאִשָּׁה לֹא-מוֹת תָּמּוּתוּן: כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי
 ו בְּיוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וּנְפַקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהֵייתֶם כַּאֱלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב
 ו רָע: וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תֹאֲוֶה-הוּא
 ז לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם-
 ח לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל: וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עֵרְוָם
 ט הֵם וַיִּתְפָּרוּ עֲלֵהּ תֹאנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגָרֹת: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל
 י יְיָ אֱלֹהִים מִתְּהַלֵּךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
 יא מִפְּנֵי יְיָ אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֶּן: וַיִּקְרָא יְיָ אֱלֹהִים אֶל-
 יב הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה: וַיֹּאמֶר אֶת-קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בְּגֵן וָאִירָא
 יג כִּי-עֵרַם אֲנִי וָאֲחַבָּא: וַיֹּאמֶר מִי הֲגִיד לְךָ כִּי עֵרַם אֶתָּה
 יד הַמֶּן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבַלְתִּי אֲכַל-מִמֶּנּוּ אָכַלְתָּ: וַיֹּאמֶר
 טו הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא גָּתַנְהָ-לִי מִן-הָעֵץ
 טז וָאֲכַל: וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה-זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר
 טז הָאִשָּׁה הַנָּחַשׁ הִשְׁיֵאֲנִי וָאֲכַל: וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶל-הַנָּחַשׁ
 טז כִּי עָשִׂית זֹאת אָרְוֹר אֶתָּה מִכָּל-הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה
 טז עַל-גִּחְוֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעַפְרֹת תֹּאכַל כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ: וְאֵיכָה וְאִשִּׁית בֵּינְךָ
 טז וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זָרְעֶךָ וּבֵין זָרְעָהּ הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאֶתָּה
 טז תִּשׁוּפֶנּוּ עֲקֹב: אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אֲרֵבָה
 עֲצָבוֹנְךָ וְהָרַגְךָ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל-אִישְׁךָ תִּשְׁקָחְךָ וְהוּא
 יְמַשְׁלִיכְךָ:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

יז וְלֹאֲדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ
 וְהֵאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אַרְוֶה
 יח הָאָדָמָה בְּעֵבוּרְךָ בְּעֵצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְקוֹץ
 יט וְדָרְדַר תַּצְמִיחַ לְךָ וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: בְּזַעַת אַפֶּיךָ
 תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֶבְךָ אֶל־הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לְקַחְתָּ כִּי־
 כ עָפַר אֶתָּה וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב: וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה
 כא כִּי הוּא הִיְתָה אִם כָּל־חַי: וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ
 כְּתַנּוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם:
 כב וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב
 וְרָע וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי
 כג לְעֹלָם: וַיִּשְׁלַחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֶּן־עֵדֶן לְעַבְדֹת אֶת־הָאָדָמָה
 כד אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: וַיִּגְרַשׂ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁבֹּן מִקֶּדֶם לְגֶן־עֵדֶן
 אֶת־הַכְּרִבִּים וְאֶת לֶהֱט הַחֹרֵב הַמַּתְהַפֶּכֶת לְשֹׂמֵר אֶת־דַּרְדָּר
 עֵץ הַחַיִּים:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא גם בראשית, ב', 15-24.

האכילה מפרי עץ הדעת (ג', 6) משנה את היחסים בין המשתתפים בסיפור הבריאה.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על שלוש דוגמאות: היחסים בין ה' ובין האדם, היחסים בין האדם לבין אשתו והיחסים בין האדם ובין בעלי החיים.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא גם בראשית, ב', 22 ואת הקטע ממסכת נידה, מה, ע"ב שלפניך.

"ויבן ה' אלוהים את הצלע" מלמד שנתן הקב"ה בינה יתרה באישה יותר מְבֹאֵשׁ.

הסבר את כוונת דברי המדרש על פי המתואר בבראשית, ג', 1-6.

ג. קרא פסוק 16 ופסוק 20 שלפניך, וגם בראשית, ב', 18-23.

בפסוקים אלה מוזכרים שני שמות שהאדם קורא בהם לאישה שאיתו.

(1) הסבר מה מבטא השם "אשה" בבראשית, ב', 23. בסס את דבריך על הכתוב. (7 נקודות)

(2) הסבר את הקשר בין השם הפרטי שהאדם קורא בו לאשתו (פסוק 20) ובין המסופר בפסוק 16.

(8 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

יט וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יַצְחָק בֶּן־אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת־יַצְחָק:
 כ וַיְהִי יַצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּקְחָתוֹ אֶת־רַבְקָה בַּת־בְּתוּאֵל
 כא הָאֲרָמִי מִפְּדַן אֲרָם אַחֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה: וַיַּעֲתֵר
 יַצְחָק לָהּ לֵאמֹר לִנְכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עִקְרָה הוּא וַיַּעֲתֵר לוֹ ה'ֵה
 כב וַתֵּהָרֶה רַבְקָה אִשְׁתּוֹ: וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בִּקְרָבָהּ וַתֹּאמֶר אִם־
 כג כֵּן לִמָּוָה זֶה אֲנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרוֹשׁ אֶת־ה': וַיֹּאמֶר ה' לָהּ
 שְׁנֵי גַיִם בְּבִטְנָךְ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֵאמֹם מִלְּאִם
 כד יֵאמָר וְרַב יַעֲבֹד צִעִיר: וַיִּמְלְאוּ יְמִיהָ לִלְדֹת וְהָיָה תוֹמָם
 כה בְּבִטְנָהּ: וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כֹלֹ כַּאֲדַרְתַּת שִׁעַר וַיִּקְרָאוּ
 כו שְׁמוֹ עֵשָׂו: וְאַחֲרָיָכֵן יֵצֵא אָחִיו וַיְדוּ אֶחָוֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא
 לוֹ שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּצְחָק בֶּן־שְׁשִׁים שָׁנָה בְּלִדְתוֹ אֹתָם: וַיִּגְדְּלוּ
 ז' הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֵה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תֵּם
 ח יֹשֵׁב אֲהָלִים: וַיֹּאֲהֵב יַצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צִיד בְּפִיו וְרַבְקָה
 ט אֲהָבַת אֶת־יַעֲקֹב: וַיִּזַּד יַעֲקֹב נֹזֵד וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא
 י עֵיף: וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב הֲלֵעִיטְנִי נָא מִן־הָאֲדָם הָאָדָם
 יא הַזֶּה כִּי עֵיף אֲנֹכִי עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ אָדָם: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
 יב מְכַרָּה כִּיֹּם אֶת־בְּכֹרְתְךָ לִי: וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ
 יג לָמוֹת וְלָמָּה־זֶה לִי בְּכֹרָה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הֲשִׁבְעָה לִי כִּיֹּם
 לד וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב: וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו
 לֶחֶם וְנֹזֵד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיִּשְׂתֵּה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ וַיָּבוּ עֵשָׂו אֶת־
 הַבְּכֹרָה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 27-28 בקטע שלפניך.

(1) הסבר מדוע יצחק אוהב את עשו, ומדוע, לדעתך, רבקה אוהבת את יעקב. בסס את תשובתך על הכתוב.

(10 נקודות)

(2) קרא פסוקים 22-26 שלפניך וגם בראשית, כ"ז, 5-10.

על פי בראשית, כ"ז, 5-10, רבקה מנחה את יעקב כיצד לקבל את ברכת הבכורה מאביו יצחק.

האם ההעדפה של רבקה שיעקב יקבל את ברכת הבכורה במקום עשו עולה בקנה אחד עם הכתוב

"ורב יעבד צעיר" (פסוק 23)? נמק את דבריך. (15 נקודות)

(שים לב: המשך סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

המשך בעמוד 5

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא את דברי י' זקוביץ' שלפניך.

[...] אין אנו רשאים להאשים את יעקב בלקיחת הבכורה מעשו: עשו מרצונו החופשי עשה עסקה עם יעקב אחיו – יעקב מילא אחר תנאי העסקה כהלכה: הוא נתבקש לתת לעשו מן "האדום האדום", מנזיד העדשים, ועשה כן, אם לא למעלה מזה שהרי הוסיף גם לחם [...] העסקה בין השניים הינה עסקה חוקית לחלוטין [...] (זקוביץ', י', [1981]. עקבת יעקב. בתוך ב"צ לוריא [עורך], ספר ד"ר ברוך בניהודה [עמ' 129-130]. ירושלים: החברה לחקר המקרא)

קרא גם את הפירוש של רש"י למילה "תם" (פסוק 27).

[...] כָּלֵבוּ כֵּן פִּיּוֹ. מִי שְׁאִינֻ חָרִיף לְרַמּוֹת קְרוֹי תָּם.

(1) על פי שני הפירושים, אין להאשים את יעקב ברמאות.

הסבר קביעה זו על פי כל אחד מן הפירושים. (7 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, כ"ז, 5-19.

על פי ההתנהגות של יעקב בקטע מבראשית, כ"ז, האם לדעתך הכינוי "תם", כפי שרש"י מפרש אותו, הולם את יעקב? נמק, ובסס את תשובתך על הכתוב. (8 נקודות)

ג. קרא פסוקים 24-26 בקטע שלפניך וגם בראשית, כ"ז, 34-36.

(1) בכל אחד מן הקטעים שקראת יש מדרש לשם יעקב. הסבר את משמעות השם יעקב על פי כל אחד

ממדרשי השם. (8 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, כ"ט, 18-26.

הסבר כיצד המסופר בפסוקים אלה יכול להתפרש כעונש על ההתנהגות של יעקב הבאה לידי ביטוי באחד ממדרשי השם שהסברת בסעיף (1), על פי העיקרון של מידה כנגד מידה. (7 נקודות)

פרק שני — נושאי ההרחבה (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

חוק

3. קרא ויקרא, י"ט, 14, 32-33.

ויקרא, י"ט, 14.

יד
לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֵוֶר לֹא
תִתֵּן מִכְשׁוֹל וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה' :

ויקרא, י"ט, 32-33.

לב
מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקְוִים וְהִדְרַת פְּנֵי זָקֵן
לג
וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה' :
בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אִתּוֹ :

א. לפניך קטע מפירוש ספרא לפסוק 14.

"ולפני עוֹר לא תתן מכשול" לפני סומא [עיוור] בדבר [...] היה נוטל ממך עצה אל תתן לו עצה שאינה הוגנת
10. (ספרא, קדושים פרשה ב, י"ד)

הסבר את האיסור "ולפני עוֹר לא תתן מכשול" על פי הפשט ועל פי הפירוש של ספרא. (14 נקודות)

ב. לדעתך, האם הגנה על חלשים בחברה היא התנהגות מוסרית המצופה מכל אדם או שהגנה על חלשים צריכה להיות מעוגנת בחוק? נמק את דבריך. (6 נקודות)

חוכמה

4. קרא איוב, ט', 23-24.

כג
אִם־שׁוֹט יִמִּית פֶּתֶאֱם לְמִסְתַּנְקִים יִלְעַג: אַרְיָן
נִתְּנָה בַיַּד־רִשָּׁע פְּנֵי־שִׁפְטִיהַ יִכְסֶה אִם־לֹא אִפּוּא מִיְהוּא:

קרא גם איוב, ח', 3.

בפסוקים 23-24 שלפניך איוב מתייחס לדברים שבלדד אומר (פרק ח', פסוק 3).

הסבר את המחלוקת הרעיונית, הבאה לידי ביטוי בדבריהם של איוב ובלדד. בסס את דבריך על שני הקטעים שקראת, והסבר את דבריך.

בהצלחה!